

2020-11-16

REV 27-2020

Regionstyrelsen

Granskning av delårsrapporten per augusti 2020

Positivt är att delårsbokslutet är upprättat i enlighet med gällande regler. Delårsbokslutet ger en rättvisande bild av regionens ekonomiska ställning per augusti 2020. Det ekonomiska läget är dock allvarligt och framförallt hälso- och sjukvårdsnämnden behöver vidta kraftfulla åtgärder.

Negativt är också att uppföljningen i delårsrapporten har brister:

- Av delårsrapporten framgår inte vad som är strukturella underskott och vad som är tillfälliga avvikelser. Utifrån delårsrapporten är det svårt att bedöma i vilken grad det ekonomiska resultatet påverkats av coronapandemin, ökade statsbidrag, åtgärder i omställningsplanen eller av andra orsaker.
- Redovisningen i delårsrapporten är inte tillräcklig för att man ska kunna bedöma om resultatet är förenliga med fullmäktiges verksamhetsmål.
- Delårsrapporten per augusti 2020 saknar liksom tidigare år en samlad bedömning av resultatet för mål som är av betydelse för god ekonomisk hushållning.

I en bilaga till detta missiv lämnar vi rekommendationer till regionstyrelsen.

Vid revisorernas överläggning den 16 november 2020 beslöt revisorerna enhälligt att ställa sig bakom slutsatser i detta missiv. Missiv och underliggande rapporter (Gr 1/2020, Gr 2/2020) lämnar revisorerna för yttrande till regionstyrelsen. Yttrande med uppgifter om verkställda och planerade åtgärder ska lämnas till revisionskontoret senast den 15 april 2020.

För regionens revisorer

Edward Riedl
Ordförande

Bert Öhlund
Vice ordförande

Bilaga
Revisorernas rekommendationer

Revisorernas rekommendationer

I flera år har revisorerna påtalat att det inte är hållbart att verksamheterna år efter år redovisar stora underskott. Revisorerna har också påtalat att regionstyrelsen behöver förbättra uppföljningen i delårsrapporten. Med anledning av den allvarliga situationen rekommenderar vi att regionstyrelsen säkerställer att framförallt hälso- och sjukvårdsnämnden vidtar kraftfulla åtgärder:

- Det behövs genomgripande förändringar för att regionens verksamheter ska klara fullmäktiges mål och budget. För dialog med hälso- och sjukvårdsnämnden om vilka åtgärder som nämnden behöver vidta. Regionstyrelsen behöver även säkerställa att tillräckliga åtgärder vidtas för att styrelsen som nämnd uppnår fullmäktiges mål.
- Utveckla analyserna i delårsrapporten om orsakerna till att verksamheterna år efter år har stora underskott. Av analyserna bör det framgå vilka åtgärder som krävs för att verksamheterna ska klara sina budgetar.
- Bered förslag på åtgärder för ställningstagande av fullmäktige i händelse av att någon styrelse eller nämnd redovisar att de riskerar att inte uppnå fullmäktiges mål.
- Säkerställ att det för delårsrapporten finns underlag för att bedöma måluppfyllelsen för fullmäktiges samtliga verksamhetsmål.
- Gör i delårsrapporter och årsredovisningen utvärderingar av om målen för god ekonomisk hushållning uppnås.

Instruktioner för yttrande

Nedan bifogas ett formulär som ska användas då regionstyrelsen svarar på revisorernas rekommendationer. Syftet med formuläret är att underlätta kommunikationen. Tanken är att det ska vara enkelt för revisorerna att utläsa vilka åtgärder styrelsen vidtagit eller planerar att vidta.

Tänk på detta när ni svarar:

- Svaret ska innehålla uppgifter om vilka åtgärder som vidtagits eller planeras vidtas utifrån revisorernas rekommendationer.
- Det ska finnas en tydlig koppling mellan de rekommendationer som revisorerna lämnat och de åtgärder som beskrivs i svaret.
- Svaret bör så långt det är möjligt innehålla tidsangivelser för när åtgärderna genomförs.
- Svaret bör så långt det är möjligt innehålla beskrivningar hur åtgärderna genomförs.
- Svaret bör så långt det är möjligt beskriva vilken eller vilka funktioner inom förvaltningen som fått i uppdrag att arbeta med åtgärderna.
- Om styrelsen inte tänker vidta några åtgärder, motivera varför.
- Om styrelsen inte kan svara på utsatt tid, kontakta undertecknad.

Vid frågor kontakta

Malin Hedlund
Revisionskontoret
090-785 73 70
malin.k.hedlund@regionvasterbotten.se

Svarsformulär

Det behövs genomgripande förändringar för att regionens verksamheter ska klara fullmäktiges mål och budget. För dialog med hälso- och sjukvårdsnämnden om vilka åtgärder som nämnden behöver vidta. Regionstyrelsen behöver även säkerställa att tillräckliga åtgärder vidtas för att styrelsen som nämnd uppnår fullmäktiges mål.
<i>Regionstyrelsen vidtar följande åtgärder:</i>
Utveckla analyserna i delårsrapporten om orsakerna till att verksamheterna år efter år har stora underskott. Av analyserna bör det framgå vilka åtgärder som krävs för att verksamheterna ska klara sina budgetar.
<i>Regionstyrelsen vidtar följande åtgärder:</i>
Bered förslag på åtgärder för ställningstagande av fullmäktige i händelse av att någon styrelse eller nämnd redovisar att de riskerar att inte uppnå fullmäktiges mål.
<i>Regionstyrelsen vidtar följande åtgärder:</i>
Säkerställ att det för delårsrapporten finns underlag för att bedöma måluppfyllelsen för fullmäktiges samtliga verksamhetsmål.
<i>Regionstyrelsen vidtar följande åtgärder:</i>
Gör i delårsrapporter och årsredovisningen utvärderingar av om målen för god ekonomisk hushållning uppnås.
<i>Regionstyrelsen vidtar följande åtgärder:</i>

Signatursida

Detta dokument har elektroniskt undertecknats av följande undertecknare:

Namn	EDWARD RIEDL
Titel, Organisation	Ordförande, Revisorerna i Region Västerbotten
Datum & Tid	2020-11-16 13:17:52 +01:00
Identifikationstyp	Svensk e-legitimation
Identifikations-id	_09867f145472b2221c1f7d9c0ae3ee9c8b

Namn	BERT ÖHLUND
Titel, Organisation	Vice ordförande, Revisorerna i Region Västerbotten
Datum & Tid	2020-11-16 13:30:33 +01:00
Identifikationstyp	Svensk e-legitimation
Identifikations-id	_05f3770501ea0cbae87103ffb268ae2273

Certifierad av Comfact Signature
Accepterad av alla undertecknare
2020-11-16 13:30:39 +01:00
Ref: 978251
www.comfact.se

[Validera dokumentet](#) | [Användarvillkor](#)

Granskning av delårsrapport per augusti år 2020 – finansiell del

Region Västerbotten

Granskning av delårsrapport 2020-08-31

– finansiell del

Genomförd på uppdrag av revisorerna

Building a better
working world

Building a better
working world

Innehållsförteckning

1	SAMMANFATTNING OCH BEDÖMNING.....	3
1.1	Bakgrund.....	5
1.2	Syfte och revisionsfrågor.....	5
1.3	Avgränsning och ansvar	6
1.4	Revisionskriterier.....	6
1.5	Genomförande	6
2	RÄKENSKAPER.....	7
2.1	Bokslutsprocessen.....	7
2.2	Delårsrapportens innehåll.....	7
2.3	Förenklad förvaltningsberättelse.....	8
2.4	Resultaträkningen.....	8
2.5	Balansräkningen	11
2.6	Bedömning	11
3	UPPFÖLJNING AV MÅL FÖR GOD EKONOMISK HUSHÅLLNING.....	12
3.1	Balanskravet	13
3.2	Bedömning	14

1 Sammanfattning och bedömning

EY har på uppdrag av revisorerna i Region Västerbotten översiktligt granskat Region Västerbottens delårsbokslut och regionstyrelsens delårsrapport per 2020-08-31. Granskningen har genomförts i enlighet med god revisionssed.

Efter genomförd granskning gör vi följande bedömning:

- Grundat på vår översiktliga granskning har det inte framkommit några omständigheter som ger oss anledning att anse att delårsrapporten inte, i allt väsentligt, är upprättad i enlighet med god redovisningssed och ger en i allt väsentligt rättvisande bild av regionens resultat och ställning.

Vi noterar även att:

- Regionfullmäktige har i Regionplan 2020–2023 beslutat om fyra finansiella mål som har betydelse för god ekonomisk hushållning. Dessa fyra mål är; resultatmål, pensionsskuldsmål, finansieringsmål och skuldsättningsmål. Delårsrapporten innehåller regionstyrelsens bedömning av frågan om det är troligt att fullmäktiges mål kommer uppnås. Regionstyrelsens bedömning är att resultatmålet inte kommer att uppfyllas, att pensionsskuldsmålet kan uppnås och att övriga två mål kommer att uppfyllas. Utfallen i delårsrapporten är alltså delvis förenliga med målen för god ekonomisk hushållning. Vid vår översiktliga granskning har det inte framkommit något som motsäger regionstyrelsens uppfattning.
- För att nå en långsiktig stabilitet, klara nödvändiga investeringar och framtida pensionsutbetalningar behövs ett överskott. Överskottet ska också kunna användas för konjunktursvängningar. Att klara de finansiella mål som är kopplade till resultatmått är därför viktigt.
- Regionstyrelsens bedömning är att balanskravet 2020 inte kommer att uppnås. Prognosticerat balanskravsresultat är -96 mkr. Detta underskott ska läggas ovanpå föregående års balanskravsresultat som uppgick till -333 miljoner kronor. Regionstyrelsen ska enligt lagens krav i förvaltningsberättelsen i årsredovisningen för 2020 ange när och på vilket sätt det negativa balanskravsresultatet för året och ackumulerat ska regleras.
- Regionen redovisar underskott i verksamheten i delårsbokslutet per 31 augusti 2020 och i prognosen för helåret 2020. Åtgärdsplaner har upprättats, men de har inte gett tillräckliga effekter för att nå ekonomi i balans. Det är angeläget att regionstyrelsen omprövar de tidigare åtgärdsplanerna och strategierna för att nå de av fullmäktige beslutade finansiella målen och klara balanskravet.
- Vi saknar en samlad bedömning från regionstyrelsen om god ekonomisk hushållning uppnås eller inte. Detta bör regionstyrelsen uttryckligen bedöma i framtida delårsrapporter.

Vi rekommenderar att:

- Strukturen och rubriceringen i delårsrapporten justeras för att tydligare följa gällande rekommendationer

Building a better
working world

- Regionstyrelsen uttryckligen gör en bedömning om god ekonomisk hushållning uppnås eller inte i kommande delårsrapporter.

Våra observationer från granskningen kan vidare sammanfattas i följande noteringar som kvarstår sedan tidigare:

- Att det finns vissa brister i underlagen för främst interimsposter som avser projekt. Vi kan se en förbättring i underlagen jämfört med tidigare år men ytterligare förbättring kan ske. Vi rekommenderar att kontroller som säkerställer kvalitén för samtliga av dessa bilagor införs till kommande bokslut.

Inledning

EY har genomfört denna granskning på uppdrag av revisorerna i Region Västerbotten. Granskningen är översiktlig och avser Region Västerbottens (regionens) delårsbokslut och delårsrapport per 2020-08-31.

1.1 Bakgrund

Revisionen ska enligt kommunallagen årligen pröva om verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredställande sätt, om räkenskaperna är rättvisande och om den interna kontrollen är tillräcklig.

Lagen ställer krav på att budgeten ska innehålla finansiella mål samt mål och riktlinjer för verksamheten. Målen ska utvärderas och redovisas i delårsrapporten.

Enligt de riktlinjer som gäller ska revisorernas granskning av regionens delårsbokslut och verksamhetsberättelse söka svaret till följande frågor:

1. Har verksamheten drivits så att fullmäktiges beslutade verksamhetsmål uppnås?
2. Är det troligt att fullmäktiges finansiella mål kommer att uppnås?
3. Kommer ett balanserat resultat att uppnås vid årets slut? Om inte, finns åtgärder för att nå balans angivna och är de tillräckligt tydliga?

1.2 Syfte och revisionsfrågor

Syftet med denna granskning är att ge revisorerna vägledning för att kunna uttala sig om fråga två och tre ovan.

Vidare är syftet med granskningen att bedöma om resultaträkningen och balansräkningen i delårsrapporten i allt väsentligt ger en rättvisande bild av regionens resultat för årets första åtta månader och ställning per 2020-08-31 samt att delårsrapporten är upprättad i enlighet med lag om kommunal bokföring och redovisning (LKBR).

Följande revisionsfrågor skall besvaras genom granskningen:

1. Ger delårsrapporten en rättvisande bild av resultat och ställning?
2. Är delårsrapporten från regionstyrelsen upprättad enligt lagen (2018:597) om kommunal bokföring och redovisning samt rekommendationer från Rådet för kommunal redovisning (RKR)?
3. Ger delårsrapporten svar på frågan om det är troligt att fullmäktiges finansiella mål kommer att uppnås? Är utfallen i delårsrapporten förenliga med fullmäktiges mål för god ekonomisk hushållning?
4. Kommer ett balanserat resultat att uppnås vid årets slut? Är regionens prognostiserade utfall förenligt med balanskravet?
5. Om inte, redovisas i delårsrapporten tydliga åtgärder för att nå balans?

1.3 Avgränsning och ansvar

Granskningen omfattar regionstyrelsen, då regionstyrelsen ansvarar för upprättande av delårsrapporten och för att delårsrapporten uppvisar en rättvisande bild av räkenskaperna samt en tillförlitlig prognos för helåret.

Granskning av delårsrapport är en översiktlig granskning, som är väsentligt begränsad i förhållande till en revision.

1.4 Revisionskriterier

Granskningen utförs i enlighet med kommunallagen och andra författningar om revision, revisionsreglementet samt enligt SKYREVS vägledning 4 Granskning av delårsrapport. Vidare kommer de rekommendationer som SKYREV (Föreningen Sveriges Kommunala Yrkesrevisorer) utger att vara vägledande.

Regionstyrelsens ansvar för räkenskaperna och delårsrapporten regleras i följande lagar, mål och normer, vilka utgör den norm/ de kriterier som granskningens resultat värderas mot:

- ▶ Lag (2018:597) om kommunal bokföring och redovisning (LKBR), kap 13
- ▶ Rådet för kommunal redovisnings (RKRs) rekommendation R17 Delårsrapport
- ▶ Kommunallagen, kap 9, 11, 12
- ▶ Regionens fastställda mål för god ekonomisk hushållning
- ▶ God redovisningssed

1.5 Genomförande

Granskningen har utförts i enlighet med rekommendationer från normgivande organ och med beaktande av god revisionssed. Granskningens huvudsakliga syfte är att ge fullmäktige ledning för den fortsatta styrningen av verksamheten så att god ekonomisk hushållning kan uppnås.

Granskningen har genomförts genom intervjuer med nyckelpersoner i bokslutsprocessen och genom att analytiskt granska resultatutfallet och följa upp oväntade och oförklarliga avvikelser.

Vår utförda granskning sammanfattas av oss och utgör därefter underlag för revisorernas bedömning av eventuella utökade granskningsinsatser eller begäran om kompletterande analyser från styrelse eller nämnd inför kommande årsbokslut.

Substansgranskning¹ av väsentliga balansposter har genomförts med utgångspunkt i tidigare erfarenheter och upprättad riskanalys.

Rapporten innefattar väsentliga iakttagelser och sammanfattande bedömningar.

Rapporten har kvalitetssäkrats med regionens ekonomidirektör och redovisningschef.

¹ Substansgranskning = kontroll mot underlag för att inhämta revisionsbevis om postens innehåll.

2 Räkenskaper

2.1 Bokslutsprocessen

Vi bedömer, efter utförd granskning, att ekonomistaben har kompetent personal för den ekonomiska rapporteringen. Vi bedömer även att bokslutsprocessen fungerar väl samt att dokumentationen och kvaliteten i bokslutet över lag håller en tillfredsställande nivå.

Våra framförda synpunkter och rekommendationer i tidigare rapporter för följande områden är oförändrade och regionstyrelsen bör prioritera att åtgärda dessa:

- Att det finns förbättringspotential gällande utformningen av vissa bokslutsbilagor. Det gäller i huvudsak bokslutsbilagor för interimsposter som avser projekt. Vi kan se en förbättring i underlag jämfört med tidigare år, men kontroller som säkerställer kvalitén för samtliga av dessa bilagor behöver införas till kommande bokslut. Exempelvis kan underlag för interimsposter kompletteras så att underlaget är uppdelat per projekt med

- en kolumn med totalt bidragsbelopp för bidragsgivaren
- en kolumn med nerlagda kostnader i projektet
- en kolumn för utgående balans vid bokslutsdagen
- uppgift för varje post om det finns återbetalningsskyldighet kopplad till bidraget (samt underlag) och vilken bedömning som har gjorts av förväntad förbrukning av intäkter

För varje projekt bör bidragsbeslut skickas med bland underlagen. En kontroll bör göras att redovisat belopp stämmer mot det totala bidragsbeloppet innan materialet lämnas till revisionen.

I samband med granskning av årsbokslutet kommer vi att följa upp efterlevnaden av gällande regelverk.

2.2 Delårsrapportens innehåll

Sammantaget bedömer vi att delårsrapportens innehåll motsvarar kraven i lag om kommunal bokföring och redovisning och rådet för kommunal redovisnings R17:s krav på minimi-innehåll, vilka är väsentligt lägre satta än kraven på en årsredovisning.

Vi noterar dock att rubriceringen och strukturen i delårsrapporten inte följer strukturen som föreslås i regelverken som nämns ovan. Till kommande år rekommenderar vi att delårsrapportens struktur anpassas så att delårsrapportens formella innehåll rubriceras och avgränsas enligt följande:

- ▶ Förenklad förvaltningsberättelse
- ▶ Finansiella rapporter

Delårsrapporten kan givetvis förses med annan information än den som formellt krävs för att uppfylla normgivarens krav. Den typen av information bör då ges egna avsnitt, t.ex. "Övrig information".

2.3 Förenklad förvaltningsberättelse

Enligt R17 utgör minimiinnehållet i en förenklad förvaltningsberättelse av följande avsnitt:

- ▶ Händelser av väsentlig betydelse som inträffat under delårsperioden eller efter dess slut, men innan delårsrapporten upprättats
- ▶ Upplysningar om kommunens förväntade utveckling avseende ekonomi och verksamhet utifrån målen om god ekonomisk hushållning
- ▶ En redovisning av hur helårsprognosen förhåller sig till den budget som fastställts för den löpande verksamheten
- ▶ En bedömning av balanskravsresultatet utifrån helårsprognosen

Innehållet i delårsrapporten bedöms i allt väsentligt motsvara kraven på en förenklad förvaltningsberättelse enligt R17, även om uppgifterna i delårsrapporten och förvaltningsberättelsen inte har den struktur som föreslås i gällande redovisningsrekommendation.

Rekommendation: Till kommande år föreslås delårsrapporten innehålla ett avsnitt med rubriken: Förenklad förvaltningsberättelse med avsnitt anpassade till R17.

2.4 Resultaträkningen

Vi har genomfört en översiktlig analytisk granskning av intäkts- och kostnadsslagen i resultaträkningen och analyserat väsentliga förändringar jämfört med budget och föregående år.

Vår granskning har inte påvisat några väsentliga avvikelser i förhållande till hur regionens resultat har redovisats i delårsrapporten.

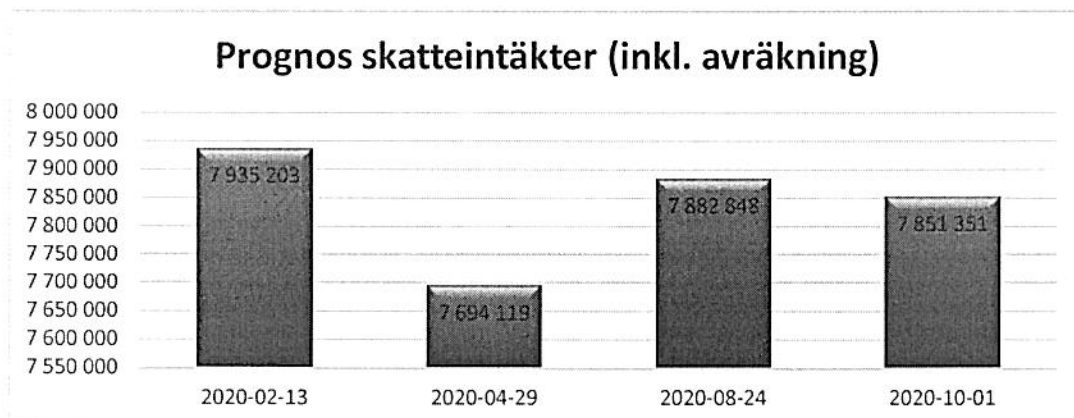
2.4.1 Översiktlig sammanställning av resultat, budget- och prognosavvikelse

Belopp i miljoner kronor (mkr)	Utfall tom 2020-08	Utfall tom 2019-08	Skilnad	%	Budget helår 2020	Prognos helår 2020	Budget- avvikelse helår (prognos)	Utfall helår 2019
Regionstyrelsen	-1 904	-2 125	221		-3 061	-3 044	17	
Hälsö- och sjukvårdsnämnd	-3 641	-3 444	-197		-5 161	-5 561	-400	
Regionala utvecklingsnämnden	-249	-198	-51		-336	-373	-37	
Övriga nämnder	-23	-12	-11		-41	-40	1	
Verksamhetens nettokostnader	-5 817	-5 779	-38	1%	-8 598	-9 018	-420	-8 620
Skatteintäkter	4 426	4 391	35		6 736	6 655	-81	6 599
Generella statsbidrag och utjämning	1 552	1 125	427		2 048	2 324	276	1 692
Summa skatteintäkter och generella statsbidrag	5 978	5 516	462	8%	8 784	8 979	195	8 290
Verksamhetens resultat	162	-262	424		186	-39	-225	-330
Finansiella intäkter	56	484	-428		120	60	-60	706
Finansiella kostnader	-457	-98	-359		-162	-504	-342	-151
Summa finansiella poster	-401	386	-787		-42	-444	-402	555
Årets resultat	-239	124	-363		144	-483	-627	225

Avvikelser mot föregående år samt avvikelser mot budget kommenteras på ett utförligt sätt i regionens delårsrapport.

Vi noterar att årets resultat är svårt att jämföra med tidigare perioder då resultatet har påverkats betydande av covid-19. Covid-19 har lett till betydligt färre vårdbesök vilket i sin tur lett till lägre patientintäkter och en minskad försäljning av sjukvård till andra regioner. Även kostnadssidan har påverkats där exempelvis köpt vård och sjukresor minskat samtidigt som exempelvis kostnader för kollektivtrafik och sjukvårdsmaterial ökat.

Även årets prognos innehåller ovanligt många osäkerhetsfaktorer. Samtliga dessa faktorer är kopplade till covid-19. Den största osäkerhetsfaktorn är skatteintäkter för 2020. Skatteintäkterna påverkas kraftigt av covid-19 och prognoserna för årets intäkter har varierat under året. I delårsrapporten har regionen använt de senaste uppgifterna som då var kända, dvs prognosen per 2020-08-24. I prognosen för oktober hade prognosen försämrats med 31 mkr jämfört med den prognos som användes när delårsrapporten upprättades.

Det finns dessutom en osäkerhet kring vilka ytterligare bidrag regionen kommer få från staten. Staten har beslutat om flera statsbidrag till regionerna som kompensation för merkostnader och minskande skatteintäkter. Det handlar primärt om ett statsbidrag för merkostnader för covid-19. Sökta men inte beviljade bidrag har inte tagits med i rapporten. I dagsläget uppgår sökta men inte beviljade bidrag till ca 140 mkr.

Vi noterar att de generella statsbidrag som beslutats under tiden fram till delårsrapporten har fördelats ut schablonmässigt med 1/12 per månad över räkenskapsåret, vilket är ett frånsteg från tidigare års redovisningsprinciper. Hanteringen är i enlighet med RKR:s yttrande.

2.4.2 Verksamhetens nettokostnad

Belopp i miljoner kronor (mkr)	Utfall tom 2020-08	Utfall tom 2019-08	Skilnad	%	Budget jan- aug 2020	Avvikelse mot budget	%
Regionstyrelsen	-1 904	-2 125	221	-10%	-1 922	18	1%
Hälso- och sjukvårdsnämnden	-3 641	-3 444	-197	6%	-3 336	-305	-9%
Regionala utvecklings nämnden	-249	-198	-51	26%	-224	-25	-11%
Övriga nämnder	-23	-12	-11	92%	-25	2	8%
Verksamhetens nettokostnad	-5 817	-5 779	-38	1%	-5 507	-310	-6%

2.4.3 Sammanfattande kommentarer:

Den obalans mellan budgeterade nettokostnader och utfall som funnits tidigare har även fortsatt under 2020.

Budgetavvikelsen kommenteras i delårsrapporten. Det framgår även i delårsrapporten att åtgärdsprogram upprättats. Dock kan vi konstatera att åtgärdsplanerna inte tycks ge tillräcklig effekt och att den långsiktiga ekonomiska stabiliteten inte uppnås.

Årets resultat för helåret 2020 prognosticeras till -483 mkr, vilket är 627 mkr lägre än budget. Den största avvikelsen i prognosen jämfört med budget avser finansiella poster. Prognosen för finansiella kostnader är -402 mkr sämre än budget. Prognostiserat resultat före finansiella

Granskning av delårsbokslut 2020-08-31 - finansiell del, Region Västerbotten

poster uppgår till -39 mkr. Som framgår ovan innehåller prognosen ovanligt många osäkerhetsfaktorer främst kopplat till intäkterna.

Vår bedömning är att det behövs åtgärder för att nå långsiktig finansiell stabilitet.

2.5 Balansräkningen

Vi har analyserat stora och/eller oväntade avvikelser jämfört med tidigare perioder när vi granskat balansräkningen. Granskningen har inte visat på några väsentliga noteringar gällande redovisningen av tillgångar och skulder i delårsrapporten. Vi har substansgranskat balansräkningens poster mot underlag med utgångspunkt i upprättad risk- och väsentlighetsanalys. Uppföljning mot underlag har gjorts utan anmärkning.

Följande noteringar har vi gjort efter genomförd granskning:

- Immateriella anläggningstillgångar skrivs av på längre tid än fem år. Det görs bland annat för två programvaror.

Om nyttjandeperioden för en immateriell anläggningstillgång bestäms till längre tid än fem år (enligt 7 kap. 3 § andra stycket LKBR), ska en upplysning lämnas om skälen för detta.

Av delårsrapporten framgår att huvudregeln är fem år i avskrivningstid, men något undantag beskrivs inte redovisningsprinciperna i Region Västerbottens delårsrapport. Däremot framgår det av not 1 till balansräkningen att avskrivning för EPOK och Maximo görs på 7 år. Någon upplysning om skälen för avsteget lämnas inte. Det bör dock nämnas att kvarvarande bokförda värden är små och att detta inte får någon betydande effekt på redovisningen.
- Regionen gör undantag för hur immateriella anläggningstillgångar redovisas i delårsrapporten. Enligt RKR R3 Immateriella anläggningstillgångar ska en uppdelning göras mellan internt upparbetade och förvärvade tillgångar. Skälen för detta anges inte i delårsrapportens avsnitt om redovisningsprinciper.

2.6 Bedömning

- Grundat på vår översiktliga granskning har det inte framkommit några omständigheter som ger oss anledning att anse att delårsrapporten inte, i allt väsentligt, är upprättad i enlighet med god redovisningssed och ger en i allt väsentligt rättvisande bild av regionens resultat och ställning.
- Strukturen och rubriceringen bör omarbetas till kommande delårsrapporter så att den följer den struktur och rubricering som rekommenderas av RKR.

3 Uppföljning av mål för god ekonomisk hushållning

Fullmäktige ska enligt kommunallagen ställa upp mål för god ekonomisk hushållning i sin budget, både ur ett finansiellt perspektiv och ett verksamhetsperspektiv.

Regionstyrelsen ska enligt lagen om kommunal redovisning utvärdera om dessa mål följs i delårsrapportens förvaltningsberättelse. Enligt Rådet för kommunal redovisnings rekommendation 22 "Delårsrapport" ska delårsrapportens förvaltningsberättelse innehålla en utvärdering av huruvida målen för god ekonomisk hushållning kommer att kunna uppnås för helåret.

Revisorerna ska enligt kommunallagen bedöma om resultatet i delårsrapport och årsredovisning är förenligt med fullmäktiges mål för god ekonomisk hushållning. Mål för god ekonomisk hushållning omfattar både finansiella mål samt verksamhetsmål. I denna granskning följs endast de finansiella målen upp.

Finansiella mål

Regionfullmäktige har fastställt fyra kvantifierbara finansiella mål avseende god ekonomisk hushållning. Regionstyrelsen återger och kommenterar målen enligt följande.

Finansiella mål		
Mål	Prognos	
Resultatmål Regionen ska redovisa ett överskott för verksamhetens resultat över planperioden 2020–2023 som motsvarar minst 3 procent av skatteintäkter och generella statsbidrag. År 2020 ska styrelser och nämnder redovisa ett resultat i balans vilket innebär ett utfall som minst motsvarar budgeterat resultat.	Prognosen visar negativ avvikelse mot budget på 225 miljoner kronor för styrelse och nämnder. Bedömningen är att målet inte kommer att uppnås.	
Pensionsskuldsmål Marknadsvärdet av tillgångarna i förvaltningen av pensionsmedel ska senast år 2040 uppgå till hela pensionsskuldens bokförda värde (minst 100 procents konsolidering). Region Västerbottens totala pensionsåtagande ska vid utgången av 2020 vara finansierat till minst 48 procent.	Per augusti uppgår finansieringen till 45 procent. Bedömningen är att målet med minst 48 procents finansiering av det totala pensionsåtagandet kan uppnås.	
Finansieringsmål Investeringar ska över tid finansieras av egna medel. Lånefinansiering kan användas för att delfinansiera tillfälligt höga investeringsnivåer. År 2020 ska självfinansieringsgraden av investeringar uppgå till minst 25 procent.	Utifrån prognosen per augusti beräknas självfinansieringsgraden uppgå till 57 procent vid årets utgång. Bedömningen är att målet med en självfinansieringsgrad på minst 25 procent kommer att uppnås.	
Skuldsättningsmål Total räntebärande låneskuld, exklusive pensionsskuden, får högst uppgå till 45 procent av skatteintäkter och generella statsbidrag. År 2020 ska räntebärande låneskuden, exklusive pensionsskuden, högst uppgå till 42 procent av skatteintäkter och generella statsbidrag.	Den räntebärande låneskuden prognostiseras uppgå till 3 000 miljoner kronor vid 2020 års utgång vilket motsvarar 33 procent av de beräknade skatteintäkterna och generella statsbidragen. Bedömningen är att målet kommer att uppnås.	

Regionstyrelsen kommenterar och utvärderar måluppfyllelsen av de finansiella mål som fastställts av regionfullmäktige i delårsrapporten.

Det finns ingen samlad bedömning i delårsrapporten av frågan om regionen har en god ekonomisk hushållning eller inte.

3.1 Balanskravet

Kravet på balans mellan intäkter och kostnader, det så kallade balanskravet, är lagstadgat i kommunallagen. Balanskravet innebär att balans ska råda både vid budgettillfället och när året är slut. Avstämning av balanskravet ska göras såväl i delårsrapporten, med utgångspunkt i det prognostiserade och justerade resultatet för året, samt i årsredovisningen.

Det framgår i den kommunala redovisningslagen att förvaltningsberättelsen ska innehålla upplysningar om årets balanskravsresultat. Uppstår underskott ska underskottet täckas under de kommande tre åren, om inte fullmäktige åberopar synnerliga skäl.

I delårsrapporten framgår det att balanskravsresultatet prognostiseras till -96 mkr. I tabellen nedan framgår det vilka poster som skiljer mellan periodens resultat i resultaträkningen och balanskravsresultatet:

Prognos enligt periodens resultat i resultaträkningen	-483
Reducering av samtliga realisationsvinster	-6
Orealiserade vinster och förluster i värdepapper	-32
Justering för återföring av orealiserade vinster och förluster i värdepapper	425
Prognos balanskravsresultat	-96

Regionstyrelsens bedömning är att balanskravet för 2020 inte uppnås. Prognostiserat balanskravsresultat är -96 mkr. Detta underskott ska läggas ovanpå föregående års balanskravsresultat. 2019 uppgick det negativa balanskravsresultatet till -333 miljoner kronor.

Följande tabell över återställning för balanskravet återfinns i delårsrapporten.

Tabell över återställning för balanskravet 2021 – 2024

Balanskravsresultat 2019 - 333 mkr				
Återställningskrav	2021	2022	2023	
- fördelat mellan åren 2022 – 2023		166	167	
Prognos balanskravsresultat 2020 - 81 mkr				
Återställningskrav	2021	2022	2023	2024
- fördelat mellan åren 2022 – 2024		32	32	32
Summa återställning		198	199	32

Noterbart är att denna tabell visar på att återställning skall ske inom 4 år vilket överskrider lagens krav på 3 år. Regionens ekonomifunktion har förklarat detta med att det är ett skrivfel och att syftet är att återställning skall ske inom den i lagen föreskrivna tiden vilket framgår av delårsrapporten.

Vi vill särskilt lyfta fram till regionstyrelsen att lag om kommunal bokföring och redovisning (2018:597) anger att : "11 § Om balanskravsresultatet enligt 10 § för ett visst räkenskapsår

Granskning av delårsbokslut 2020-08-31 - finansiell del, Region Västerbotten

är negativt, ska det i förvaltningsberättelsen för det året anges när och på vilket sätt det negativa balanskravsresultatet ska regleras enligt 11 kap. 12 § kommunallagen (2017:725). /.../ En upplysning ska också lämnas om hur tidigare räkenskapsårs negativa balanskravsresultat har reglerats och om det balanskravsresultat som återstår att reglera." Regionstyrelsen ska sålunda i årsredovisningen för 2020 beskriva detta.

3.2 Bedömning/noteringar

- Regionfullmäktige har i Regionplan 2020–2023 beslutat om fyra finansiella mål som har betydelse för god ekonomisk hushållning. Dessa fyra mål är; resultatmål, pensionsskuldsmål, finansieringsmål och skuldsättningsmål. Regionstyrelsens bedömer att resultatmålet inte kommer uppfyllas, att pensionsskuldsmålet kan uppnås för helåret 2020 och att övriga två mål kommer att uppfyllas. Utfallen i delårsrapporten visar alltså att målen för god ekonomisk hushållning delvis kommer att uppnås. Vid vår översiktliga granskning har det inte framkommit något som motsäger regionstyrelsens uppfattning.
- För att nå en långsiktig stabilitet, klara nödvändiga investeringar och framtida pensionsutbetalningar behövs ett överskott. Överskottet ska också kunna användas för konjunktursvängningar. De finansiella mål som är kopplade till resultatmål är därför viktiga.
- Regionstyrelsens bedömning är att balanskravet inte uppnås för 2020. Prognosticerat balanskravsresultat är -96 mkr. Detta underskott ska läggas ovanpå föregående års balanskravsresultat. 2019 uppgick det negativa balanskravsresultatet till -333 miljoner kronor. Regionstyrelsen ska enligt lagens krav i förvaltningsberättelsen för 2020 ange när och på vilket sätt det negativa balanskravsresultatet (och ackumulerat sådant) ska regleras.
- Regionen redovisar underskott i verksamheten i delårsbokslutet per 31 augusti 2020 och i prognosen för helåret 2020. Det är angeläget att regionstyrelsen omprövar de tidigare åtgärdsplanerna och strategierna för att nå de av fullmäktige beslutade finansiella målen och klara balanskravet.
- Vi saknar en samlad bedömning från regionstyrelsen om god ekonomisk hushållning uppnås eller ej. Detta bör regionstyrelsen explicit bedöma i framtida delårsrapporter.

Umeå den 9 november 2020

Mikael Sjölander
Auktoriserad revisor
Certifierad kommunal revisor

Joakim Åström
Auktoriserad revisor

Grundläggande granskning 2/2020

Granskning av redovisad måluppfyllelse i delårsrapport per augusti 2020

Foto: Linn Johansson

November 2020
Malin Hedlund, Ingrid Lindberg
Revisionskontoret
Diarienummer: REV 27-2020

 region
västerbotten

Innehåll

1. Sammanfattande analys	3
Bedömning av det ekonomiska resultatet	3
Bedömning av resultat för verksamhetsmål	3
Samlad bedömning av mål för god ekonomisk hushållning	3
Rekommendationer	4
2. Bakgrund	5
Iakttagelser i 2019 års granskning	5
Regionstyrelsens yttrande över 2019 års granskning	6
Syfte och revisionsfrågor	7
Revisionskriterier	7
Metod	7
3. Regionstyrelsens delårsrapport till fullmäktige	8
Regionstyrelsens uppföljning av verksamheten	8
Regionstyrelsens bedömning av det ekonomiska resultatet	8
Regionstyrelsens bedömning av resultat för verksamhetsmål	13
Regionstyrelsens bedömning av god ekonomisk hushållning	15
4. Regionstyrelsens underlag till delårsrapporten	17
Regionstyrelsens instruktioner till styrelser och nämnder	17
Granskning av styrelsernas och nämndernas delårsrapporter	18
5. Åtgärder med anledning av iakttagelser år 2019	19
6. Sammanfattande bedömningar	21
Svar på revisionsfrågor	21
Rekommendationer	22
Bilaga 1	23

1. Sammanfattande analys

Bedömning av det ekonomiska resultatet

Det ekonomiska läget är allvarligt och framförallt hälso- och sjukvårdsnämnden behöver vidta kraftfulla åtgärder. Coronapandemin har i många avseenden påverkat det ekonomiska resultatet. Utifrån regionstyrelsens delårsrapport är det dock svårt att bedöma i vilken grad det ekonomiska resultatet påverkats av pandemin, ökade statsbidrag, åtgärder i omställningsplanen eller av andra orsaker. Av delårsrapporten framgår inte vad som är strukturella underskott och vad som är tillfälliga avvikelser.

Trots betydande bidrag från staten visar styrelsens prognos att Region Västerbotten vid årets slut har ett negativt resultat på -483 miljoner kronor. Prognosen för balanskravsresultatet, det vill säga när resultatet justerats för orealiserade värdeförändringar i pensionsmedelsportföljen, var negativt med -96 miljoner kronor. Detta ska läggas till 2019 års negativa balanskravsresultat på -333 miljoner kronor. Dessa underskott ska återställas inom tre år enligt kommunallagen.

Regionen har under år 2020 fått ökade tillfälliga statsbidrag på grund av coronapandemin. De tillfälliga statsbidragen kan inte förväntas ligga på samma höga nivå kommande år. Det krävs stora förändringar för att regionen ska kunna möta ökade vårdbehov, hantera uppskjuten vård, tillgodose behov av stora investeringar och samtidigt klara en god ekonomi.

Trots åtgärder för en hållbar ekonomi och ökade riktade statliga bidrag fortsätter regionens verksamheter att redovisa stora budgetunderskott. Verksamheterna redovisade per augusti 2020 ett underskott mot budget på -310 miljoner kronor. Det största underskottet stod hälso- och sjukvårdsnämnden för med en avvikelse på -305 miljoner kronor eller -9 procent. Regionala utvecklingsnämnden redovisade ett underskott med -25 miljoner kronor, medan regionstyrelsen redovisade ett överskott på 18 miljoner kronor. Styrelsens prognos var att regionens verksamheter skulle ha underskott mot budget på -420 miljoner kronor vid årets slut.

Bedömning av resultat för verksamhetsmål

Regionstyrelsens redovisning i delårsrapporten är inte tillräcklig för att det ska vara möjligt att bedöma om resultaten är förenliga med fullmäktiges verksamhetsmål. För majoriteten av målen saknas tillräckliga underlag för att göra bedömningar.

Styrelsen bedömde i delårsrapporten att endast fyra av fullmäktiges 12 mål skulle vara uppfyllda vid årets slut.

Samlad bedömning av mål för god ekonomisk hushållning

Revisorerna har under flera års tid rekommenderat styrelsen att göra en samlad bedömning av resultaten för mål som är av betydelse för god ekonomisk hushållning. Delårsrapporten per augusti 2020 saknar liksom tidigare år en samlad bedömning av resultaten för målen som är av betydelse för god ekonomisk hushållning. I delårsrapporten bedömer styrelsen istället de finansiella målen var för sig.

Begreppet god ekonomisk hushållning har både ett finansiellt perspektiv och ett verksamhetsmässigt perspektiv. För att uppfylla kraven ska delårsrapporten innehålla upplysningar om regionens förväntade utveckling utifrån målen om god

ekonomisk hushållning. För att kunna göra en samlad bedömning bör regionen definiera vilka av verksamhetsmålen som är av betydelse för god ekonomisk hushållning. Hur regionstyrelsen ser på verksamhetsmålen kopplat till god ekonomisk hushållning framgår inte av delårsrapporten.

Regionstyrelsen bedömde i delårsrapporten att resultaten för verksamhetsmålen var svaga. Framförallt hade målet om hållbar ekonomi stora avvikelser. Mot bakgrund av verksamheternas ekonomiska underskott och bristande resultat för verksamhetsmål är vår sammantagna bedömning att de redovisade resultaten per augusti 2020 och prognosen för helåret inte är förenliga med fullmäktiges mål.

Rekommendationer

I flera år har revisorerna påtalat att det inte är hållbart att verksamheterna år efter år redovisar stora underskott. Revisorerna har också påtalat att regionstyrelsen behöver förbättra uppföljningen i delårsrapporten. Med anledning av den allvarliga situationen rekommenderar vi att regionstyrelsen säkerställer att framförallt hälso- och sjukvårdsnämnden vidtar kraftfulla åtgärder:

- Det behövs genomgripande förändringar för att regionens verksamheter ska klara fullmäktiges mål och budget. För dialog med hälso- och sjukvårdsnämnden om vilka åtgärder som nämnden behöver vidta. Regionstyrelsen behöver även säkerställa att tillräckliga åtgärder vidtas för att styrelsen som nämnd uppnår fullmäktiges mål.
- Utveckla analyserna i delårsrapporten om orsakerna till att verksamheterna år efter år har stora underskott. Av analyserna bör det framgå vilka åtgärder som krävs för att verksamheterna ska klara sina budgetar.
- Bered förslag på åtgärder för ställningstagande av fullmäktige i händelse av att någon styrelse eller nämnd redovisar att de riskerar att inte uppnå fullmäktiges mål.
- Säkerställ att det för delårsrapporten finns underlag för att bedöma måluppfyllelsen för fullmäktiges samtliga verksamhetsmål.
- Gör i delårsrapporter och årsredovisningen utvärderingar av om målen för god ekonomisk hushållning uppnås.

Rekommendationerna kommer att följas upp i nästa års granskning.

2. Bakgrund

Regionstyrelsen ska under år 2020 lämna två delårsrapporter till regionfullmäktige. Den första per 30 april och den andra per 31 augusti. I delårsrapporterna ska regionstyrelsen lämna en samlad rapport till fullmäktige som redovisar verksamheternas resultat och prognoser om fullmäktiges mål kommer att uppnås vid årets slut.

I sin revisionsplan för år 2020 beslutade revisorerna att granska den lagstadgade delårsrapporten per 31 augusti 2020. Revisorerna ska enligt kommunallagen bedöma om resultaten i delårsrapporten är förenliga med de mål som fullmäktige beslutat. Revisorernas skriftliga bedömning av delårsrapporten ska lämnas till regionfullmäktige inför fullmäktiges behandling av delårsrapporten.

Iakttagelser i 2019 års granskning

Bedömning av det ekonomiska resultatet

I granskningen av delårsrapporten per augusti 2019 bedömde revisorerna att det ekonomiska läget var mycket allvarligt och att kraftfulla åtgärder behövde vidtas. Regionens ekonomiska läge hade försämrats i förhållande till tidigare år. De åtgärder som styrelser och nämnder vidtagit hade inte gett tillräcklig effekt. Regionens verksamheter hade per augusti 2019 ett underskott med -412 miljoner kronor. Det motsvarade en budgetavvikelse med 8 procent. För hälso- och sjukvårdsnämnden var avvikelsen 11 procent. Trots att verksamheterna hade fått mer statsbidrag än budgeterat var underskottet större än någonsin.

Bedömning av resultat för verksamhetsmål

Revisorerna bedömde att de redovisade resultaten i delårsrapporten per augusti 2019 inte var förenliga med fullmäktiges verksamhetsmål. Regionstyrelsen bedömde att endast ett av fullmäktiges sex mål skulle vara uppfyllt vid årets slut.

En iakttagelse i granskningen var att det av delårsrapporten inte framgick om några åtgärder hade vidtagits för att förbättra resultaten vid årets slut.

Samlad bedömning av mål för god ekonomisk hushållning

I delårsrapporten per augusti 2019 gjorde regionstyrelsen en avstämning mot de tre finansiella mål som fullmäktige hade fastställt för år 2019. Delårsrapporten saknade liksom tidigare år en samlad värdering av om målen för god ekonomisk hushållning skulle uppnås. Mot bakgrund av verksamheternas stora underskott och svaga resultat för verksamhetsmålen bedömde revisorerna att de redovisade resultaten inte var förenliga med fullmäktiges mål.

Rekommendationer i 2019 års granskning

Revisorerna lämnade följande rekommendationer till styrelsen:

- Det behövs genomgripande förändringar för att regionens verksamheter ska klara sina budgetar. Säkerställ att tillräckliga åtgärder blir genomförda inom styrelsens ansvarsområde som nämnd. För dialog med hälso- och sjukvårdsnämnden om vilka åtgärder som nämnden bör vidta.

- Bered förslag på åtgärder för ställningstagande av fullmäktige i händelse av att någon styrelse eller nämnd redovisar att de riskerar att inte uppnå fullmäktiges mål eller klarar av att genomföra fullmäktiges uppdrag.
- Säkerställ att tillräckliga åtgärder vidtas för att regionstyrelsen som nämnd uppnår fullmäktiges verksamhetsmål. För dialog med hälso- och sjukvårdsnämnden om vilka åtgärder som nämnden behöver vidta för att uppnå fullmäktiges verksamhetsmål.
- Genomför i delårsrapporten en samlad bedömning om målen för god ekonomisk hushållning kommer att nås vid årets slut.
- Säkerställ att det för delårsrapporten finns underlag för att bedöma måluppfyllelsen för fullmäktiges samtliga verksamhetsmål.
- Förbättra uppsikten över de underlag som övriga styrelser och nämnder lämnar till regionstyrelsens samlade delårsrapport. Säkerställ att underlagen håller tillräcklig kvalitet. Kommentera i delårsrapporten om de underlag som övriga styrelser och nämnder lämnar in är bristfälliga.
- Utveckla analysen i delårsrapporten om orsaker till bristande måluppfyllelse. Utveckla också analysen om orsaker till att åtgärder inte har varit tillräckliga.
- Kommentera i delårsrapporten om de resultat som styrelser och nämnder redovisar i sina delårsrapporter är tillräckliga och om prognoserna är rimliga.
- Utveckla redovisningen av fullmäktiges riktade uppdrag. Av delårsrapporten bör det framgå i vilken grad uppdragen är genomförda samt bedömningen av måluppfyllelsen för uppdragen vid årets slut.
- Tydliggör rutinerna och riktlinjerna för arbetet i planerings- och uppföljningsprocessen. Styrdokumenten bör anpassas utifrån den nuvarande förvaltningsorganisationen.

Regionstyrelsens yttrande över 2019 års granskning

Den 7 april 2020 yttrade sig regionstyrelsen över granskningen av delårsrapporten per augusti 2019 (RS 1570-2019). Av yttrandet framgick att regionstyrelsen i huvudsak instämde i revisorernas iakttagelser. I yttrandet uppgav regionstyrelsen bland annat att:

- Regiondirektören hade fått i uppdrag att införa en ny planerings- och budgetprocess inför år 2021.
- Arbete pågick med att utveckla analyserna i syfte att verksamheterna skulle klara sina budgetar. Enligt yttrandet följdes åtgärder upp i resultatdialoger.
- Arbete pågick för att säkerställa att alla nämnder lämnade underlag till regionstyrelsen för bedömningar i delårsrapporten av resultaten för fullmäktiges mål.
- Översyn av styrdokument pågick.

Syfte och revisionsfrågor

Granskningen av regionstyrelsens delårsrapport till fullmäktige per 31 augusti 2020 är översiktlig. Granskningens syfte är att bedöma om resultaten i delårsrapporten är förenliga med fullmäktiges mål. Granskningen ska besvara följande frågeställningar:

- Är styrelsens redovisade resultat per augusti 2020 förenligt med fullmäktiges mål för verksamheten?
- Är styrelsens redovisade resultat per augusti 2020 förenligt med fullmäktiges mål för god ekonomisk hushållning?
- Är det troligt att fullmäktiges mål för verksamheten kommer att uppnås vid årets slut?
 - Är redovisningen i delårsrapporten tillräcklig för att bedöma om det är troligt att fullmäktiges mål för verksamheten kommer att nås vid årets slut?
- Är det troligt att fullmäktiges mål för god ekonomisk hushållning kommer att uppnås vid årets slut?
 - Är redovisningen i delårsrapporten tillräcklig för att bedöma om det är troligt att fullmäktiges mål för ekonomisk hushållning kommer att uppnås vid årets slut?
- Har regionstyrelsen vidtagit tillräckliga åtgärder med anledning av revisorernas rekommendationer för år 2019?

Granskningen omfattar inte om räkenskaperna är rättvisande och om delårsbokslutet är upprättat i enlighet med lagen om kommunal bokföring och redovisning samt god redovisningssed. Denna del granskas av EY och redovisas i separat rapport (Gr 1/2020).

Revisionskriterier

De bedömningsgrunder som utgör underlag för granskningens slutsatser är:

- Kommunallagen (2017:725) kap. 11 § 16 samt kap. 12 § 2
- Lag om kommunal bokföring och redovisning (2018:597) kap. 13 §§ 1, 2
- Rådet för kommunal redovisnings rekommendation *R17, delårsrapport*

Metod

Granskningen är genomförd utifrån en dokumentanalys av regionstyrelsens delårsrapport per augusti 2020 till regionfullmäktige. Delårsrapporten till fullmäktige baseras på de delårsrapporter som samtliga styrelser och nämnder rapporterat till regionstyrelsen. Därför har vi även granskat styrelsernas och nämndernas delårsrapporter. Därutöver har vi granskat protokoll.

Under granskningen har vi stämt av med berörda tjänstepersoner i ekonomistaben. Regiondirektör, hälso- och sjukvårdsdirektör, regionala utvecklingsdirektör, ekonomidirektör samt redovisningschef och strateg vid ekonomistaben har getts möjlighet att kvalitetssäkra rapporten. Arbetet med granskningen är i huvudsak genomfört av Malin Hedlund och Ingrid Lindberg på revisionskontoret.

3. Regionstyrelsens delårsrapport till fullmäktige

Regionstyrelsens samlade delårsrapport per augusti 2020 var styrelsens andra rapport till regionfullmäktige för året. I början av april 2020 beslutade styrelsen att delårsrapporten per april skulle begränsas med anledning av covid-19. Delårsrapporten avgränsades till viktiga händelser samt redovisning och analys av ekonomiskt resultat. Redovisningen av fullmäktiges verksamhetsmål i delårsrapporten per augusti är första uppföljningen av målen för år 2020.

Regionstyrelsens uppföljning av verksamheten

Delårsrapporten per augusti ska enligt lagen om kommunal bokföring och redovisning innehålla en förenklad förvaltningsberättelse med upplysningar om händelser som är av betydelse för regionen. I delårsrapporten redogjorde regionstyrelsen i avsnittet "verksamheten i sammanfattning" om händelser under perioden.

Styrelsens beskrivning av verksamheten handlade framförallt om covid-19 och hur verksamheterna hanterat och påverkats av pandemin. Bland annat framgick:

- Målet i hanteringen av covid-19 har varit att "platta ut smittkurvan" och förbereda vården för att hantera ett ökat antal covid-19 smittade intensivvårdspatienter och patienter i behov av annan sjukhusvård.
- Resurser har omfördelats till mobila team för att undvika smitta på äldreboenden och begränsa behovet av sjukhusvård för dessa grupper.
- Region Västerbotten är den enda regionen i Sverige som inte uppvisar någon överdödlighet under perioden mars till och med augusti 2020. En svag underdödlighet kan ses i statistiken.
- Tillgängligheten på vissa klinker har påverkats under den pågående pandemin, men skillnaderna är överlag relativt små i jämförelse med samma period förra året. Akut verksamhet samt cancerkirurgi har kunnat upprätthållas under perioden. Minskad vårdproduktion kan ses på vissa kliniker.
- Ett arbete har pågått inom regionala utvecklingsnämnden tillsammans med kommunerna och staten för att ta fram åtgärder riktade till företag i länet.
- Kultursektorn i Västerbotten har drabbats hårt av pandemin.
- Planerade projekt och utvecklingsarbeten har omprioriterats. Bland annat har tredje steget i införandet av framtidens vårdinformationssystem (FVIS) pausats.
- Styrelsen lyfter även vissa positiva effekter av pandemin. Bland annat att flera kliniker lyckosamt har utvecklat digitala lösningar istället för fysiska besök.

Regionstyrelsens bedömning av det ekonomiska resultatet

I delårsrapporten per augusti 2020 redovisade regionstyrelsen ett underskott för regionen med -240 miljoner kronor. Det motsvarade en budgetavvikelse på -561

miljoner kronor. För hela år 2020 har fullmäktige budgeterat ett överskott med 144 miljoner kronor. Styrelsen gjorde en prognos om ett negativt resultat på -483 miljoner kronor för hela år 2020. I förhållande till budget var det en avvikelse med -627 miljoner kronor.

De huvudsakliga anledningarna till underskottet var att regionens verksamheter hade högre kostnader än budgeterat och att resultatet från regionens placeringar i värdepapper var negativt. Däremot var skatter och statsbidrag högre än budgeterat vilket påverkade resultatet i positiv riktning.

När man bortser från intäkter och kostnader från finansverksamheten får man verksamhetens resultat. Verksamhetens resultat redovisade ett överskott på 161 miljoner kronor per augusti 2020. Överskottet var dock 188 miljoner kronor lägre än budgeterat. Styrelsen beräknade att vid årets slut skulle verksamhetens resultat vara negativt med -39 miljoner kronor vilket var en negativ budgetavvikelse med -225 miljoner kronor.

Resultat Region Västerbotten	Ack utfall 2020	Kostnadsutveckling %	Ack budgetavvikelse 2020	Årsbudget 2020
Regionfullmäktige	-12	-24,3	2	-17
Regionstyrelsen	-1 904	-2,6	16	-3 061
Hälso- och sjukvårdsnämnden	-3 641	5,7	-305	-5 161
Regionala utvecklingsnämnden	-249	21,1	-25	-336
Folkhögskolestyrelsen	-4	-11,4	0	-10
Patientnämnden	-3	-1,0	0	-6
Revision	-4	-0,9	1	-8
Verksamhetens nettokostnader	-5 817	0,7	-310	-8 598
Skatteintäkter	4 426	0,8	-65	6 736
Generella statsbidrag	1 553	38,0	187	2 048
Skatter & statsbidrag	5 978	8,4	122	8 784
Verksamhetens resultat	161		-188	186
Finansiella intäkter	56		-24	120
Finansiella kostnader	-457		-349	-162
Summa finansnetto	-401		-373	-42
TOTALT	-240		-561	144

Källa: Delårsrapport per augusti 2020, Region Västerbotten

Både intäkter och kostnader påverkades av coronapandemin

Av styrelsens redovisning framgår att resultatet i flera avseenden hade påverkats av coronapandemin. Enligt styrelsens redovisning uppgick merkostnaderna för pandemin till 141 miljoner kronor. Exempel på områden där kostnaderna ökat var kostnader för läkemedel, medicinskt material och kollektivtrafik. För några områden hade kostnaderna minskat jämfört med föregående år, exempelvis kostnader för sjukresor och personalens kostnader för resor och utbildning.

På intäktssidan hade intäkterna från såld vård, patientintäkter, tandvårdsintäkter med mera minskat. Även skatteintäkterna var lägre än budgeterat men hade samtidigt ökat kraftigt jämfört med styrelsens prognos i delårsrapporten per april.

Kraftigt ökade bidrag från staten med anledning av pandemin

Av styrelsens redovisning framgick att regionen fått ökade riktade statsbidrag för år 2020 vilket bidragit positivt till resultatet. För år 2020 har regionen fram till och med augusti erhållit 97 miljoner kronor mer i riktade statsbidrag än motsvarande period året innan. De riktade statsbidragen var kopplade till pandemin, exempelvis ersättning för ökade sjuklönekostnader, smittspårning och provtagning. De riktade statsbidragen bidrog enligt styrelsen till att nettokostnadsutvecklingstakten minskat kraftigt.

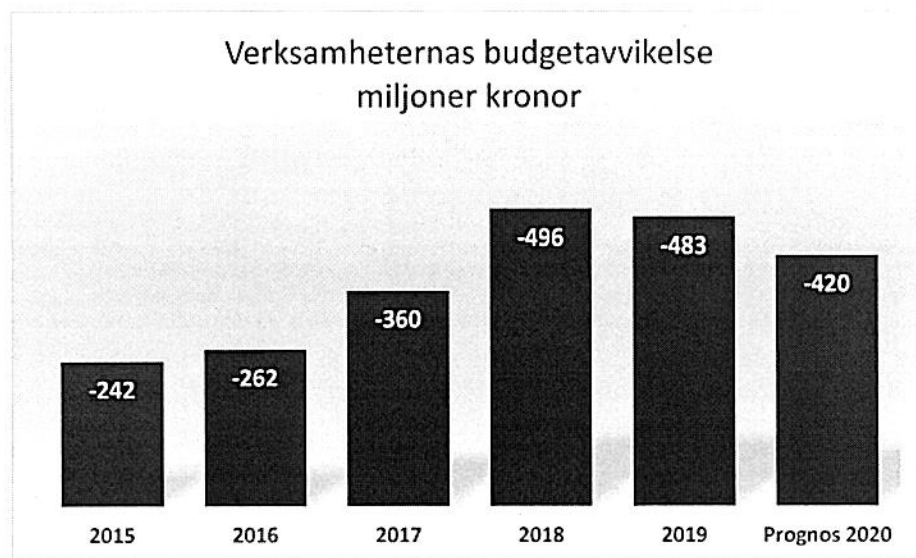
Regionens intäkter i form av generella statsbidrag har också ökat kraftigt under år 2020. Per augusti 2020 ökade de generella statsbidragen med 187 miljoner kronor. Styrelsen beräknade att regionen skulle få 276 miljoner kronor i ökade generella statsbidrag för hela år 2020.

Negativ utveckling av regionens pensionsmedelsportfölj

Av delårsrapporten framgick att regionens placeringar av pensionsmedlen hade påverkats av en kraftig börsnedgång under våren 2020. De finansiella intäkterna och kostnaderna uppvisade därför ett negativt resultat på -401 miljoner kronor per augusti 2020. Detta kan jämföras med ett positivt resultat på 386 miljoner kronor per augusti 2019.

Nämndernas underskott fortsätter att vara stora

Verksamheterna i styrelser och nämnder har i flera år redovisat stora budgetunderskott. Det framgår av tabellen nedan. Delårsrapporten per augusti 2020 visar att de strukturella underskotten finns kvar. Verksamheternas underskott fortsätter att vara stora.

Att regionen fått ökade riktade statsbidrag med 97 miljoner kronor har bidragit till att verksamheternas nettokostnadsutveckling har minskat. Nettokostnadsutvecklingen per augusti 2020 var 0,7 procent, vilket kan jämföras med 4,9 procent för motsvarande period år 2019. Utan de ökade riktade statsbidragen hade nettokostnadsutvecklingen varit 2,3 procent. Enligt budgeten behövde verksamheternas nettokostnadsutveckling per augusti 2020 ha varit negativ med 3,2 procent.

Per augusti 2020 redovisade verksamheterna ett underskott på -310 miljoner kronor. Detta motsvarade en avvikelse på -5,6 procent. Styrelsen bedömde att verksamheternas underskott skulle växa till -420 miljoner kronor vid slutet av år 2020. För år 2019 var avvikelsen per augusti -412 miljoner kronor och nettokostnadsutvecklingen 4,9 procent.

Den största avvikelsen mot budget fanns inom personalkostnaderna. Styrelsen redovisade per augusti 2020 ett underskott med -175 miljoner kronor och en kostnadsökning på 0,5 procent för personalkostnaderna. Per augusti 2019 var avvikelsen -221 miljoner kronor och kostnadsökningen 4,9 procent. Merkostnaden för hyrpersonal var 71 miljoner kronor per augusti 2020, vilket var ungefär samma nivå som föregående år. Kostnaderna för hyrläkare hade minskat med 12 miljoner kronor medan kostnaderna för hyrsjuksköterskor hade ökat med 14 miljoner kronor.

Hälso- och sjukvårdsnämnden och regionala utvecklingsnämnden hade underskott
Hälso- och sjukvårdsnämnden redovisade per augusti 2020 ett budgetunderskott på -305 miljoner kronor, jämfört med -337 miljoner kronor per augusti 2019. Detta var en avvikelse på -9,1 procent. Nämndens nettokostnader hade ökat med 5,7 procent jämfört med föregående år. Enligt budget skulle nämndens kostnader per augusti 2020 minska med 109 miljoner kronor jämfört med motsvarande period föregående år. Istället ökade kostnaderna med 196 miljoner kronor. Den största avvikelsen fanns inom personalkostnaderna.

Regionala utvecklingsnämnden redovisade per augusti 2020 ett budgetunderskott på -25 miljoner kronor, vilket motsvarade en avvikelse på -11,1 procent. Underskottet fanns inom kollektivtrafikkostnader och samverkanskostnader. Nettokostnadsutvecklingen uppgick till 21,1 procent, vilket förklarades av ökade kostnader för kollektivtrafiken.

Regionstyrelsen redovisade överskott

Regionstyrelsen redovisade per augusti 2020 en positiv avvikelse mot budget på 18 miljoner kronor, vilket motsvarade 0,9 procent. Nettokostnadsutvecklingen uppgick till -9,5 procent. Den positiva budgetavvikelsen bestod enligt styrelsen främst av lägre kostnader än budgeterat för område service. Exempelvis uppgav styrelsen att kostnaderna för sjukresor hade sjunkit kraftigt med anledning av coronapandemin.

Mindre avvikelser hos övriga styrelser och nämnder

Övriga styrelser och nämnder redovisade tillsammans en positiv avvikelse på 1 miljon kronor per augusti 2020.

Styrelsen bedömde att omställningsplanen inte gav tillräcklig effekt

Inför år 2020 hade verksamheterna planerat åtgärder för omställningen till hållbar ekonomi för 225 miljoner kronor. Styrelsen redovisade att den totala effekten av omställningsplanen per augusti 2020 var 100 miljoner kronor, vilket motsvarade 67 procent av planen per augusti 2020. Av redovisningen framgick att åtgärderna inom styrelsens ansvarsområde hade haft en effekt på 425 procent per augusti 2020. En förklaring till den höga effekten var att sjukresorna minskat mer än förväntat. Inom nämndens ansvarsområde hade endast 47 procent av de planerade besparingarna uppnåtts per augusti 2020.

Styrelsen bedömde att omställningsplanen inte skulle ge avsedd effekt under år 2020. En bidragande orsak var enligt styrelsen att coronapandemin hade försämrat förutsättningarna för verksamheterna att genomföra omställningsplanen.

Av delårsrapporten framgick att huvuddelen av åtgärderna fanns inom hälso- och sjukvårdsnämndens ansvarsområde. Åtgärderna handlade bland annat om att omstrukturera vården, anpassa bemanningen till bemanningsmål och att minska beroendet av hyrpersonal. Av styrelsens analys framgick inte varför åtgärderna inom nämndens ansvarsområde inte uppnått de planerade besparingarna. Styrelsens uppföljning i delårsrapporten var i huvudsak inriktad på att återge besparingseffekten av åtgärderna. Orsakerna till att det inte blivit som planerat berördes endast översiktligt. Någon fördjupad beskrivning som visade hur åtgärderna genomförts i verksamheterna, eller varför åtgärderna inte uppnått de planerade besparingarna, fanns inte.

Styrelsens prognos visade att totalt 429 miljoner kronor behövde återställas

I delårsrapporten per augusti 2020 bedömde regionstyrelsen att det ekonomiska resultatet vid årets slut skulle uppgå till -483 miljoner kronor. Styrelsen beräknade att balanskravsresultatet, det vill säga resultatet rensat för orealiserade vinster och förluster i värdepapper, skulle uppgå till -96 miljoner kronor vid årets slut. År 2019 redovisade regionen ett negativt balanskravsresultat på -333 miljoner kronor. Det sammanlagda beloppet att återställa uppgick därmed till 429 miljoner kronor enligt styrelsens prognos.

Ett negativt balanskravsresultat ska enligt kommunallagen återställas inom tre år, om inte synnerliga skäl föreligger. Detta underskott ska läggas ovanpå föregående års negativa balanskravsresultat och återställas under de närmast följande åren. Det betyder att det negativa balanskravsresultatet från år 2019 enligt lagen ska återställas senast år 2022. Om underskott uppstår år 2020 ska det återställas senast år 2023.

Styrelsens prognos för balanskravsresultatet för helår 2020 hade förbättrats med 107 miljoner kronor jämfört med delårsrapporten per april 2020. Styrelsen förklarade att det berodde på att prognosen för statsbidrag och skatteintäkter hade förbättrats med 228 miljoner kronor samtidigt som prognosen för verksamheterna hade försämrats med 110 miljoner kronor.

Av delårsrapporten framgick att styrelsen ansökt om riktade statsbidrag för merkostnader för covid-19 på 141 miljoner kronor. Vidare avsåg regionen ansöka om statsbidrag för kollektivtrafiken. Av delårsrapporten framgick att dessa statsbidrag inte var medräknade i prognosen på grund av osäkerhet om vilka belopp som staten skulle bevilja. Styrelsen bedömde dock att det var sannolikt att regionen i någon utsträckning skulle få ta del av dessa bidrag. Resultatet skulle då bli bättre än prognosen.

Vår kommentar

Vår bedömning är att regionens ekonomiska läge är allvarligt och att kraftfulla åtgärder behöver vidtas.

Trots betydande tillskott av statliga bidrag visar styrelsens prognos på ett negativt resultat vid årets slut. Region Västerbotten skiljer sig på denna punkt från alla

andra regioner i Sverige. Enligt regionernas prognoser för år 2020 förväntas verksamhetens resultat vara positivt i alla regioner utom i Västerbotten.¹

Det negativa balanskravsresultatet från föregående år kommer enligt styrelsens prognos att byggas på och uppgå till totalt 429 miljoner kronor. Detta försämrar ytterligare verksamheternas förutsättningar för de kommande åren samtidigt som utvecklingen av det ekonomiska läget är osäkert till följd av coronapandemin. De tillfälliga statsbidragen kan inte förväntas ligga på samma höga nivå kommande år. Det kommer att krävas att regionen genomför avsevärda effektiviseringar framöver för att tillgodose ett ökat vårdbehov, hantera den uppskjutna vården, tillgodose behov av stora investeringar och samtidigt klara en god ekonomisk hushållning.

Trots åtgärder för en hållbar ekonomi och stora statliga bidrag fortsätter regionens verksamheter att redovisa stora budgetunderskott. Verksamheterna redovisade per augusti 2020 en negativ avvikelse mot budget på -310 miljoner kronor. I delårsrapporten per augusti 2020 konstaterade styrelsen att de åtgärder som vidtagits för att bromsa kostnadsutvecklingen inte gett tillräcklig effekt.

Coronapandemin har påverkat samtliga verksamheter. Inte minst hälso- och sjukvården har ställt om verksamheten till följd av pandemin. Utifrån styrelsens redovisning är det dock svårt att göra en bedömning av i hur stor utsträckning det ekonomiska resultatet påverkats av pandemin och vad som handlar om strukturella underskott. Av styrelsens analys framgår inte heller hur styrelsen ser på Region Västerbottens ekonomiska läge och regionens förmåga att finansiera nödvändiga investeringar och avsättningar för framtida pensionsåtaganden.

Revisorerna har under flera års tid rekommenderat styrelsen att utveckla analyserna om orsakerna till brister i måluppfyllelsen och varför inte åtgärder varit tillräckliga. Vår bedömning är att analyserna fortfarande inte är tillräckliga. Styrelsens delårsrapport följde inte upp om verksamheterna har genomfört åtgärderna i omställningsplanen. Delårsrapporten innehåller heller ingen nedbrytning eller konkretisering av åtgärdernas målsättningar, vid sidan av de ekonomiska besparingarna. Det gör det svårt att veta om åtgärdsplanen haft effekt eller om eventuella besparingar beror på andra orsaker.

Regionstyrelsens bedömning av resultat för verksamhetsmål

Regionstyrelsen bedömde i delårsrapporten att verksamheterna vid årets slut skulle nå fyra av fullmäktiges tolv mål. Styrelsen bedömde att verksamheterna delvis skulle nå sju mål. Framförallt hade verksamhetsmålet om hållbar ekonomi stora avvikelser. Styrelsen uppgav för några av målen att pandemin hade haft en negativ påverkan på resultaten. För miljömålet och digitaliseringsmålet hade pandemin enligt styrelsen haft positiva effekter för måluppfyllelsen. Av delårsrapporten framgick att det för några av målen krävdes åtgärder för att förbättra resultaten. Styrelsen beskrev dock inte vilka åtgärder som krävdes. Det framgick inte heller tydligt vilka åtgärder som redan hade vidtagits.

¹ Sveriges Kommuner och Regioner. *Ekonomirapporten*, oktober 2020, s. 55.

I tabellen nedan redovisas regionstyrelsens bedömning om fullmäktiges mål kommer att uppnås vid årets slut.

Regionfullmäktiges mål	Regionstyrelsens samlade bedömning
Västerbotten har världens bästa och mest jämlika hälsa	● Målet uppfylls delvis
Västerbotten är det barnvänligaste länet	● Målet uppfylls delvis
Västerbotten har trygga invånare med inflytande och delaktighet och ett rikt samt aktivt kultur- och föreningsliv	● Målet uppfylls delvis
Västerbotten är en ledande miljöregion	● Målet uppfylls delvis
Vi har en nära, tillgänglig och personcentrerad vård i hela länet	● Målet uppfylls delvis
Vi levererar jämlik och jämställd hälso- och sjukvård av hög kvalitet	● Målet uppfylls delvis
Vi är en attraktiv arbetsgivare med personal som trivs och utvecklas hos oss	● Målet uppfylls delvis
Vi har en långsiktig hållbar ekonomi	● Målet uppfylls inte
Vi är en inkluderande, attraktiv och innovativ samverkanspartner	● Målet uppfylls
Vi är ledande inom forskning, innovation och digitalisering	● Målet uppfylls
Västerbotten är en attraktiv och jämställd region att leva och verka i samt flytta till	● Målet uppfylls
Västerbotten har ett klimat för ökad tillväxt av jobb och företag	● Målet uppfylls

Styrelsens bedömningar utgick enligt delårsrapporten från en viktad sammanvägning av styrelserna och nämndernas uppföljning i deras delårsrapporter per augusti 2020. I delårsrapporten redogör styrelsen inte för vilken viktning som styrelsen har tillämpat. Styrelsen redogör heller inte för vilka definitioner den använt för att bedöma om mål är uppfyllda, delvis uppfyllda eller inte uppfyllda.

För sju av fullmäktiges 12 mål redovisade styrelsen indikatorer. För flera av dessa mål redovisade styrelsen dock resultatet från endast enstaka indikatorer. Exempelvis redovisade styrelsen för målet *Västerbotten har världens bästa och mest jämlika hälsa* endast hur många hälsoundersökningar som hade genomförts under perioden. För målet *Vi levererar jämlik och jämställd hälso- och sjukvård av hög kvalitet* följde styrelsen upp andelen äldre över 80 år som hade ett visst blodsockervärde.

För övriga fem mål beskrev styrelsen endast aktiviteter som pågått under perioden. En iakttagelse är att regionfullmäktiges mål om att vara en attraktiv arbetsgivare inte följdes upp med hjälp av några mätbara indikatorer. Inte någonstans i delårsrapporten redovisade regionstyrelsen någon uppföljning med hjälp av personalstatistik.

Styrelsernas och nämndernas måluppfyllelse vid årets slut

I en avslutande del av delårsrapporten återgav styrelsen i korthet styrelsernas och nämndernas delårsrapporter, bland annat nämndernas bedömningar av om fullmäktiges mål skulle uppnås vid årets slut. Styrelsen kommenterade inte nämndernas resultat. I tabellen har vi sammanställt nämndernas egna bedömningar.

Nämnd	Nämndens bedömning av måluppfyllelsen vid årets slut		
	Målet uppfylls	Målet uppfylls delvis	Målet uppfylls inte
Regionstyrelsen	1	6	3
Hälso- och sjukvårdsnämnden	0	4	1
Regionala utvecklingsnämnden	6	3	0
Patientnämnden	4	0	0
Folkhögskolestyrelsen	6	3	0
Kostnämnden i Lycksele	3	0	3
Måltidsnämnden i Skellefteå	1	0	0

Vår kommentar

Vi bedömer att regionstyrelsens utvärdering i delårsrapporten av resultaten för verksamhetsmålen var otillräckliga. För majoriteten av målen är det inte möjligt att verifiera styrelsens bedömningar (se bilaga 1 för mer information om styrelsens bedömningar). I kapitel 4, sida 18 har vi närmare granskat på vilket underlag styrelsen har gjort sina bedömningar. Vår granskning visar bland annat att hälso- och sjukvårdsnämnden bedömde resultaten med hjälp av endast ett fåtal indikatorer. Regionstyrelsen bedömde resultaten för flera av sina mål utifrån beskrivningar av genomförd verksamhet istället för mätbara indikatorer.

Av den samlade delårsrapporten framgår det inte heller hur styrelsen gjorde bedömningar om mål eller indikatorer skulle vara uppfyllda, delvis uppfyllda eller inte uppfyllda. Vi konstaterar också att styrelsen i delårsrapporten inte gjorde egna bedömningar om de resultat som styrelserna och nämnderna redovisade i sina delårsrapporter var tillräckliga.

Regionstyrelsens bedömning av god ekonomisk hushållning

Delårsrapporten saknar liksom tidigare år en samlad bedömning av god ekonomisk hushållning. I delårsrapporten bedömer styrelsen istället de finansiella målen var för sig. Fullmäktige har i regionplanen för år 2020 beslutat om fyra finansiella mål som är av betydelse för god ekonomisk hushållning.

I delårsrapporten gör regionstyrelsen följande avstämning mot de finansiella målen för år 2020:

Finansiellt mål	Regionstyrelsen prognos	Regionstyrelsens bedömning
Resultatmål Styrelser och nämnder ska redovisa ett resultat som minst motsvarar budgeterat resultat.	Prognosen visar negativ avvikelse mot budget på 225 miljoner kronor för styrelser och nämnder	● Målet uppfylls inte
Pensionsskuldsmål Totala pensionsåtagandet ska vid utgången av 2020 vara finansierat till minst 48 procent.	Per augusti är pensionsåtagandet finansierat till 45 procent. Styrelsen gör ingen prognos för hela året.	● Målet kan uppfyllas
Finansieringsmål År 2020 ska självfinansieringsgraden av investeringar uppgå till minst 25 procent.	Självfinansieringsgraden beräknas uppgå till 57 procent vid årets utgång.	● Målet uppfylls
Skuldsättningsmål År 2020 ska den räntebärande låneskulden, exklusive pensionskulden, högst uppgå till 42 procent av skatteintäkter och generella statsbidrag.	Den räntebärande låneskulden prognostiseras uppgå till 3 000 miljoner kronor vid 2020 års utgång. Detta motsvarar 33 procent av de beräknade skatteintäkterna och generella statsbidragen.	● Målet uppfylls

Vår kommentar

Vi instämmer i regionstyrelsens bedömningar om att resultatmålet inte kommer att uppnås för år 2020 och att finansieringsmålet och skuldsättningsmålet kommer att uppnås. Pensionsskuldsmålet är beroende av börsens utveckling och det är därför svårt att göra någon bedömning om resultatet för det målet. Styrelsen ger heller ingen prognos för helåret för detta mål.

Regionstyrelsen bedömde i delårsrapporten att verksamheterna vid årets slut endast skulle nå fyra av fullmäktiges tolv mål. Framförallt hade målet om hållbar ekonomi stora avvikelser. Mot bakgrund av verksamheternas ekonomiska underskott samt bristande måloppfyllelse inom fullmäktiges verksamhetsmål är vår sammantagna bedömning att de redovisade resultaten per augusti 2020 och prognosen för helåret inte är förenliga med fullmäktiges mål.

Revisorerna har under flera års tid rekommenderat styrelsen att göra en samlad bedömning av god ekonomisk hushållning. Begreppet god ekonomisk hushållning har både ett finansiellt perspektiv och ett verksamhetsmässigt perspektiv. För att överensstämja med kravet i Rådet för kommunal redovisnings rekommendation 17 "Delårsrapport", ska delårsrapporten innehålla upplysningar om regionens förväntade utveckling utifrån målen om god ekonomisk hushållning. För att kunna göra en samlad bedömning bör regionen definiera vilka av verksamhetsmålen som är av betydelse för god ekonomisk hushållning. Hur regionstyrelsen ser på verksamhetsmålen kopplat till god ekonomisk hushållning framgår inte av delårsrapporten.

4. Regionstyrelsens underlag till delårsrapporten

Regionstyrelsens instruktioner till styrelser och nämnder

Regionstyrelsens årsplan för år 2020

I februari 2020 beslutade regionstyrelsen om en plan för uppföljning och planering för styrelserna och nämnderna (RS 1588-2019). I början av april 2020 beslutade styrelsen om en revidering med anledning av covid-19. Revideringen innebar att delårsrapporten per april endast skulle omfatta uppföljning och redovisning av viktiga händelser under perioden samt redovisning och analys av ekonomiskt resultat.

I årsplanen gav regionstyrelsen instruktioner till styrelserna och nämnderna för deras delårsrapporter. I delårsrapporterna skulle styrelserna och nämnderna bland annat redogöra för:

- Samlad bedömning av verksamhetens resultat och prognos om måluppfyllelse vid årets slut
- Redovisning och analys av de mål som fullmäktige riktat till nämnden samt de mål och indikatorer som nämnden beslutat om i sin verksamhetsplan.
- Redovisning och analys av ekonomiskt resultat samt prognos vid årets slut.

Nämnden skulle kommentera eventuella avvikelser och vidtagna åtgärder för att öka måluppfyllelsen och klara verksamheten inom kostnadsram.

Styrdokument för verksamhetsplanering och uppföljning

Utöver regionstyrelsens årsplan för år 2020 finns tre registrerade dokument i regionens ledningssystem som är av betydelse för arbetet med att bereda delårsrapporterna:

- Riktlinje för verksamhetsplanering med budget och uppföljning (nr 230421)
- Rutin för beredning av underlag till delårs- och årsredovisning (nr 268350)
- Tidplan för planerings- och uppföljningsprocessen (nr 252743)

Dokumentet vänder sig till chefer och medarbetare som arbetar med verksamhetsplanering och uppföljning. I styrdokumentet beskrivs bland annat planerings- och uppföljningsprocessen, tidplaner för arbetet med delårsrapporterna samt ansvar på tjänstenivå för beredningsarbetet. Riktlinjen och rutinen beslutades hösten 2019 av tillförordnad ekonomidirektör. Tidplanen är inte uppdaterad sedan år 2017.

Vår kommentar

Styrelsen har beslutat om en uppföljningsplan för år 2020. Två av styrdokumentet i ledningssystemet har också uppdaterats utifrån den nya organisationen. Skriftliga rutiner kan bidra till att det blir tydligare för chefer och medarbetare om vem som ska göra vad och hur de olika momenten ska utföras. Granskningen visar dock att det finns flera brister i hanteringen av delårsrapporterna och styrelsernas och nämndernas uppföljning.

Granskning av styrelsernas och nämndernas delårsrapporter

Styrelsernas och nämndernas delårsrapporter utgör underlag till regionstyrelsens samlade delårsrapport till fullmäktige. Vår granskning av nämndernas underlag visar bland annat följande iakttagelser:

- Flera styrelser och nämnder hade väsentliga avvikelser i förhållande till fullmäktigs mål. Exempelvis uppgav hälso- och sjukvårdsnämnden att inget av fullmäktiges mål skulle uppnås vid årets slut. Regionstyrelsen angav att endast ett av målen skulle uppnås. Styrelser och nämnder redovisade inte tydligt vilka åtgärder de hade vidtagit eller planerat för att förbättra resultaten.
- Underlagen för att bedöma målnöjsfyllelsen var för flera styrelser och nämnder bristfälliga. Exempelvis regionstyrelsen och regionala utvecklingsnämnden bedömde målnöjsfyllelsen för flera mål utan att redovisa utfallet från mätbara indikatorer. Hälso- och sjukvårdsnämnden följde upp målen utifrån enstaka indikatorer.
- Flera styrelser och nämnder hade brister i redovisningen. Det framgår inte för någon styrelse eller nämnd på vilket sätt de hade bedömt målnöjsfyllelsen vid årets slut. Av redovisningen bör det framgå hur styrelserna och nämnderna viktat utfallet från indikatorer och bedömer om ett mål eller en indikator anses uppfyllt eller inte uppfyllt.
- Regionstyrelsen, hälso- och sjukvårdsnämnden, regionala utvecklingsnämnden och patientnämnden följde inte upp alla mål som fullmäktige hade riktat till nämnderna.

Vår kommentar

Granskningen av styrelsernas och nämndernas delårsrapporter visar på flera svagheter. Framförallt regionstyrelsen, hälso- och sjukvårdsnämnden och regionala utvecklingsnämnden saknade tillräckliga underlag för att bedöma målnöjsfyllelsen. Detta fick i sin tur konsekvenser för styrelsens bedömningar i den samlade delårsrapporten till fullmäktige.

5. Åtgärder med anledning av iakttagelser år 2019

I tabellen nedan har vi sammanställt om styrelsen vidtog tillräckliga åtgärder med anledning av rekommendationer i 2019 års granskning.

Rekommendationer 2019 års granskning	Tillräckliga åtgärder	Vår kommentar
Det behövs genomgripande förändringar för att regionens verksamheter ska klara sina budgetar. Säkerställ att tillräckliga åtgärder blir genomförda inom styrelsens ansvarsområde som nämnd. För dialog med hälso- och sjukvårdsnämnden om vilka åtgärder som nämnden bör vidta.	Nej	Trots stora statliga bidrag och åtgärder för en hållbar ekonomi, redovisade verksamheterna per augusti 2020 ett budgetunderskott med -310 miljoner kronor. I delårsrapporten konstaterade styrelsen att de åtgärder som vidtagits för att bromsa kostnadsutvecklingen inte gett tillräcklig effekt.
Bered förslag på åtgärder för ställningstagande av fullmäktige i händelse av att någon styrelse eller nämnd redovisar att de riskerar att inte uppnå fullmäktiges mål eller klarar av att genomföra fullmäktiges uppdrag.	Nej	Vid tiden för denna granskning har regionstyrelsen inte berett några förslag för år 2020 på åtgärder för ställningsfulltagande av fullmäktige.
Säkerställ att tillräckliga åtgärder vidtas för att regionstyrelsen som nämnd uppnår fullmäktiges verksamhetsmål. För dialog med hälso- och sjukvårdsnämnden om vilka åtgärder som nämnden behöver vidta för att uppnå fullmäktiges verksamhetsmål.	Nej	Regionstyrelsen bedömde att den endast skulle uppnå ett av fullmäktiges verksamhetsmål. Hälso- och sjukvårdsnämnden bedömde att den inte skulle nå något av målen.
Genomför en samlad bedömning om målen för god ekonomisk hushållning kommer att nås vid årets slut.	Nej	Delårsrapporten saknar liksom tidigare år en samlad bedömning om målen för god ekonomisk hushållning.
Säkerställ att det för delårsrapporten finns underlag för att bedöma måluppfyllelsen för fullmäktiges samtliga verksamhetsmål.	Nej	För majoriteten av målen saknades tillräckliga underlag för att göra bedömningar om resultaten.

Rekommendationer 2019 års granskning	Tillräckliga åtgärder	Vår kommentar
Förbättra uppsikten över de underlag som övriga styrelser och nämnder lämnar till regionstyrelsens samlade delårsrapport. Säkerställ att underlagen håller tillräcklig kvalitet. Kommentera i delårsrapporten om de underlag som övriga styrelser och nämnder lämnar in är bristfälliga.	Nej	Underlagen som styrelser och nämnder rapporterat till styrelsen har flera brister. Styrelsen har inte kommenterat bristerna i delårsrapporten.
Utveckla analysen i den samlade delårsrapporten om orsaker till bristande måluppfyllelse. Utveckla också analysen om orsaker till att åtgärder inte har varit tillräckliga.	Nej	I delårsrapporten saknas en analys av i vilken grad de bristande resultaten beror på otillräckliga åtgärder, pandemin eller andra orsaker.
Kommentera i delårsrapporten om de resultat som styrelser och nämnder redovisar i sina delårsrapporter är tillräckliga och om prognoserna är rimliga.	Nej	Styrelsen har endast sammanfattat styrelserna och nämndernas resultat. Styrelsen har inte kommenterat om resultaten är tillräckliga, om nämndernas bedömningar är rimliga eller om redovisningen är tillräcklig.
Utveckla redovisningen av fullmäktiges riktade uppdrag. Av delårsrapporten bör det framgå i vilken grad uppdragen är genomförda samt bedömningen av måluppfyllelsen för uppdragen vid årets slut.	-	Fullmäktige beslutade inte om några riktade uppdrag till styrelserna och nämnderna i regionplanen för år 2020.
Tydliggör rutinerna och riktlinjerna för arbetet i planerings- och uppföljningsprocessen. Styrdokumenten bör anpassas utifrån den nuvarande förvaltningsorganisationen.	Ja	Styrelsen har beslutat om en uppföljningsplan för år 2020 och även reviderat två av styrdokumenten i ledningssystemet.

Vår kommentar

Flera av de brister som identifierades i granskningen av delårsrapporten per augusti 2019 kvarstår. Vi anser att regionstyrelsen inte vidtog tillräckliga åtgärder med anledning av 2020 års rekommendationer.

6. Sammanfattande bedömningar

Svar på revisionsfrågor

Vår samlade bedömning är att de ekonomiska resultaten inte är förenliga med fullmäktiges mål.

Vår samlade bedömning är att regionstyrelsens redovisning av verksamhetsmålen i delårsrapporten inte är tillräckligt utvecklad för att vi ska kunna bedöma om resultaten är förenliga med fullmäktiges mål.

Nedan ger vi svar på våra revisionsfrågor.

Revisionsfråga	Bedömning	Vår kommentar
Är styrelsens redovisade resultat per augusti 2020 förenligt med fullmäktiges mål för verksamheten?	NEJ	Verksamheterna redovisar stora budgetunderskott. Styrelsen bedömer själv att verksamheterna endast uppnår 4 av 12 verksamhetsmål.
Är styrelsens redovisade resultat per augusti 2020 förenligt med fullmäktiges mål för god ekonomisk hushållning?	NEJ	Verksamheternas stora budgetunderskott och styrelsens bedömning att endast 4 av fullmäktiges 12 verksamhetsmål uppfylls är grund för vår bedömning att resultatet per augusti 2020 inte är förenligt med fullmäktiges mål.
Är det troligt att fullmäktiges mål för verksamheten kommer att uppnås vid årets slut?	-	Redovisningen i delårsrapporten är inte tillräcklig för att bedöma om det är troligt att fullmäktiges mål för verksamheterna kommer att uppnås vid årets slut.
Är det troligt att fullmäktiges mål för god ekonomisk hushållning kommer att uppnås vid årets slut?	NEJ	Verksamheternas stora budgetavvikelser och stora avvikelser för verksamhetsmål är grund för vår bedömning att det inte är troligt att resultatet vid årets slut kommer att vara förenligt med fullmäktiges mål.
Har regionstyrelsen vidtagit tillräckliga åtgärder med anledning av revisorernas rekommendationer för år 2019?	NEJ	I flera år har revisorerna påtalat svagheter i regionstyrelsens delårsrapport till fullmäktige. Flera av bristerna identifierade i granskningen år 2019 kvarstår.

Rekommendationer

Vi rekommenderar att regionstyrelsen säkerställer att framförallt hälso- och sjukvårdsnämnden vidtar kraftfulla åtgärder:

- Det behövs genomgripande förändringar för att regionens verksamheter ska klara fullmäktiges mål och budget. För dialog med hälso- och sjukvårdsnämnden om vilka åtgärder som nämnden behöver vidta. Regionstyrelsen behöver även säkerställa att tillräckliga åtgärder vidtas för att styrelsen som nämnd uppnår fullmäktiges mål.
- Utveckla analyserna i delårsrapporten om orsakerna till att verksamheterna år efter år har stora underskott. Av analyserna bör det framgå vilka åtgärder som krävs för att verksamheterna ska klara sina budgetar.
- Bered förslag på åtgärder för ställningstagande av fullmäktige i händelse av att någon styrelse eller nämnd redovisar att de riskerar att inte uppnå fullmäktiges mål.
- Säkerställ att det för delårsrapporten finns underlag för att bedöma måluppfyllelsen för fullmäktiges samtliga verksamhetsmål.
- Gör i delårsrapporter och årsredovisningen utvärderingar av om målen för god ekonomisk hushållning uppnås.

Umeå den 9 november 2020

Malin Hedlund
Sakkunnig

Revisionskontoret
Region Västerbotten

Ingrid Lindberg
Sakkunnig

Revisionskontoret
Region Västerbotten

Bilaga 1

I tabellen redovisar vi regionstyrelsens samlade bedömning av fullmäktiges verksamhetsmål, vilka nämnder som ingått i styrelsens uppföljning samt nämndernas prognoser. I kolumnen "indikatorer" anger vi hur många indikatorer som styrelsen redovisade i delårsrapporten. Slutligen framgår vår kommentar till styrelsens bedömning.

Regionstyrelsens samlade bedömning	Regionstyrelsens redovisning	Vår kommentar
	Nämndernas prognoser	Indikatorer
● 1. Västerbotten har världens bästa och mest jämlika hälsa	RS kommer inte nå målet HSN kommer inte nå målet PN kommer nå målet FHS kommer delvis nå målet	1 RS baserar sin bedömning på prognosen från fyra nämnder. Styrelsen redovisade resultatet för en indikator. Vi anser att underlagen inte är tillräckliga för att bedöma måluppfyllelsen.
● 2. Västerbotten är det barnvänligaste länet	RS kommer delvis nå målet RUN kommer nå målet FHS kommer nå målet	0 RS baserar sin bedömning på prognosen från tre nämnder. Granskningen av nämndernas delårsrapporter visar att RS och RUN inte har följt upp några mätbara indikatorer. Vi anser att underlagen inte är tillräckliga för att bedöma måluppfyllelsen.
● 3. Västerbotten har trygga invånare med inflytande och delaktighet och ett rikt samt aktivt kultur- och föreningsliv	RS kommer inte nå målet RUN kommer delvis nå målet FHS kommer nå målet	0 RS baserar sin bedömning på prognosen från tre nämnder. Granskning av nämndernas delårsrapporter visar att RS och RUN inte har följt upp några mätbara indikatorer. Vi anser att underlagen inte är tillräckliga för att bedöma måluppfyllelsen.
● 4. Västerbotten är en ledande miljöregion	RS kommer delvis nå målet HSN kommer delvis nå målet RUN kommer delvis nå målet FHS kommer nå målet	3 RS baserar sin bedömning på prognosen från fyra nämnder. Styrelsen redovisade resultatet för tre indikatorer. Det framgår inte hur styrelsen har bedömt resultatet för indikatorerna vid årets slut.
● 5. Vi har en nära, tillgänglig och personcentrerad vård i hela länet	RS kommer delvis nå målet HSN kommer delvis nå målet PN kommer nå målet	4 RS baserar sin bedömning på prognosen från tre nämnder. Styrelsen redovisade resultatet för fyra indikatorer. Det framgår inte hur styrelsen har bedömt resultatet för indikatorerna vid årets slut.
● 6. Vi levererar jämlik och jämställd hälso- och sjukvård av hög kvalitet	RS kommer delvis nå målet HSN kommer delvis nå målet PN kommer nå målet	1 RS baserar sin bedömning på prognosen från tre nämnder. Styrelsen redovisade resultatet för en indikator. Vi anser att underlagen inte är tillräckliga för att bedöma måluppfyllelsen vid årets slut.

Regionstyrelsens samlade bedömning	Regionstyrelsens redovisning	Vår kommentar
	Nämndernas prognoser	Indikatorer
● 7. Vi är en attraktiv arbetsgivare med personal som trivs och utvecklas hos oss	RS kommer delvis nå målet RUN kommer delvis nå målet FHS kommer nå målet	0 RS baserar sin bedömning på prognosen från tre nämnder. Granskning av nämndernas delårsrapporter visar att varken RS eller RUN har följt upp några mätbara indikatorer. Vi anser att underlagen inte är tillräckliga för att bedöma målpuppfyllelsen.
● 8. Vi har en långsiktig hållbar ekonomi	RS kommer inte nå målet HSN kommer inte nå målet RUN kommer nå målet PN kommer nå målet FHS kommer nå målet	5 RS baserar sin bedömning på samtliga nämnder. Styrelsen redovisade resultatet för fem indikatorer. Vi instämmer i RS bedömning att målet inte kommer att uppnås vid årets slut.
● 9. Vi är en inkluderande, attraktiv och innovativ samverkanspartner	RS kommer delvis nå målet RUN kommer nå målet FHS kommer nå målet	1 RS baserar sin bedömning på prognosen från tre nämnder. Styrelsen redovisade resultatet för en indikator. Vi anser att underlagen inte är tillräckliga för att bedöma målpuppfyllelsen.
● 10. Vi är ledande inom forskning, innovation och digitalisering	RS kommer nå målet RUN kommer nå målet FHS kommer nå målet	5 RS baserar sin bedömning på prognosen från tre nämnder. Styrelsen redovisade resultatet för fem indikatorer. Det framgår inte hur styrelsen har bedömt resultatet för indikatorerna vid årets slut.
● 11. Västerbotten är en attraktiv och jämställd region att leva och verka i samt flytta till	RUN kommer nå målet FHS kommer nå målet	0 RS baserar sin bedömning på prognosen från två nämnder. Granskning av nämndernas delårsrapporter visar att RUN:s uppföljning består av en beskrivning av genomförda och pågående insatser. Vi anser att underlagen inte är tillräckliga för att bedöma målpuppfyllelsen.
● 12. Västerbotten har ett klimat för ökad tillväxt av jobb och företag	RUN kommer nå målet	0 RS bedömning baseras på RUN:s prognos. Granskning av RUN:s delårsrapport visar att uppföljningen består av en beskrivning av genomförda och pågående insatser. Vi anser att underlagen inte är tillräckliga för att bedöma målpuppfyllelsen.